

kwikzilver in 1762 was teruggezonden, omdat het niet besteld was. Het was evenwel op verzoek van essayeur Fredrik Altena gestuurd. [fol. 1320] In de brief naar Padang kon het bestuur daarvan in zoverre overtuigd worden, dat het er in zijn brief van 3 september 1765 zijn verontschuldiging voor aanbod. Men is het er met het bestuur mee eens dat er zoveel ophef over de zoutziederij is gemaakt om te verbergen dat die slechts voor het zouten van vis dient. Dat past ook bij de opvatting dat er bij de Sumatranen meer met zachtzinnigheid en een optreden als van kooplieden te bereiken is dan met geweld. Maar er is ook wel geweld gebruikt.)

Hoezeer den imperieusen aard en hoogmoed van sommige Europeesen daaraan nu en dan de voorkeur heeft doen geven, waarvan d' oude archiven een reeks van bewijzen uytleveren, als ook dat men zig telkens qualijk bevonden heeft met van die heilzame grondreguls af te wijken dewelke den gezaghebber Van Staveren en Raad thans in 't oog houden. Hebben wij niet kunnen nalaten daarover ons genoeg te betuygen, onder annexing nogthans dat, gelijk de beste artzenijen in een te groote dosis gebruykt zijnde, veeltijds nadeelig zijn, men ook omtrend de soutnegotie niet tot extremiteiten moet overslaan.

Fol. 1320v-1321r.

(Maar men moet niet zo toegevend ten opzichte van de handel in zout zijn dat de afzet geheel stokt, hoewel het zout van Sumatra's Westkust van zo geringe kwaliteit is dat daar weinig kans op is. In zijn brief van 3 september 1765 belooft het bestuur dat het daarop zal letten. In de generale missive van 8 mei 1765 werd al terloops opgemerkt dat uit de geringe leverantie van producten te Baros scheen te blijken dat de regenten daarvoor elders afzet hebben gevonden. Om ieder vermoeden van heulen met de regenten te vermijden moet de resident daar goed op letten en als hij iets ontdekt, dat direct naar Padang rapporteren. [fol. 1322] Uit de papieren blijkt daarvan niets. Daarom werd bevolen dit te onderzoeken en zware straffen uit te delen, als de resident daarmee de hand heeft gelicht, dan wel door zorgeloosheid zijn plicht om de exclusieve handel van de Compagnie te bewaken heeft verwaarloosd. Het bestuur schreef in zijn brief van 3 september 1765 dat het resident Constantijn Sibens daarover had aangesproken. Om te verijdelen dat de onrust stokende en ondernemende Engelsen ten noorden van Mukomuko doordringen, moet men de regenten van Indrapura en Airhadji in hun trouw aan de Compagnie sterken. [fol. 1323] De regent van Indrapura dient men ernstig, maar vriendelijk aan te sporen de verbouw van peper met meer inzet voort te zetten. Met tevredenheid zag men dat de bevolking van Airhadji tot verbouw van peper en rijst werd aangespoord. Het onberispelijk beleid betreffende inlandse zaken wordt geprezen. Daar hun namen aan Heren XVII, noch aan de Hoge Regering bekend zijn, worden de afgezette en aangestelde regenten niet behandeld. In een te Pulau Tjinkuk gehouden vergadering beloofden de bergvolkeren en de Songipaginese kooplieden aan gezaghebber Hendrik van Staveren dat ze de Compagnie zoveel mogelijk schadeloos zouden stellen voor de schulden die hun onderdanen bij de gewezen resident Christiaan Ernst van Sijffert hadden gemaakt. Zij beloofden ook dat zij alle uitgangswegen [fol. 1324] buiten de Sepuluhbandar zo zouden bezetten dat hun kooplieden alleen in de zuiderdistricten handel konden drijven. Dit is zeer wenselijk, als het maar niet bij mooie woorden blijft. De inlanders koesteren grote eerbied voor het keizerlijke huis van Menangkabwa en de vorsten die daaruit voortkwamen. Met dit middel moeten zij de Compagnie blijven gehoorzamen, hoewel vooral het hof van Suruaso sinds 1761 niet veel blijk van deze goede eigenschap heeft gegeven. Ter wille van de vrede moet maar aanvaard worden dat aan de gezanten van Soeroeassa, die weer met een brief naar Padang kwamen, bij vertrek geschenken voor hun vorst t.w.v. f 376 bij inkoop en f 535 bij verkoop zijn meegegeven. In zijn brief van 4 december 1764 meldde het bestuur [fol. 1325] dat verscheidene personen, en verleden jaar vooral de hoofden van de Tigabelas Kota, hebben geklaagd over de tirannie door het koninkje van Terusan en om zijn afzetting hebben verzocht. Zij eisten bovendien vergoeding van de schade die hun landgenoten was berokkend. Om hen tevreden te stellen besloot het bestuur om die radja naar Padang